

کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

خبرنامه

گزیده تحولات نظری و عملی مربوط به مجازات سلب حیات در گستره ملی و بین المللی

شماره یک (۱۵ اردیبهشت ماه ۱۴۰۴)

فهرست مطالب:

اشاره

۱. نگاهی به فعالیت های علمی پژوهشی جدید در سطح ملی یا بین المللی
۲. خبرهایی از اسناد و گزارشات و مواضع جدید ملی یا بین المللی
۳. خبرهایی از فعالیت ها و واکنشهای جدید در عرصه جامعه مدنی کشورها
۴. منتخبی از رویه های قضایی جدید مرتبط با موضوع
۵. رویدادهای قابل توجه جدید در حوزه هنری و فرهنگی
۶. آمار و داده های کمی جدید
۷. مصاحبه ها / نظرسنجی های جدید
۸. خبرهایی از فعالیت های ذیربط در کمیسیون

❖ اشاره

موضوع مجازات سلب حیات (اعدام) چند دهه است در سطح گسترده محل بحث در محافل گوناگون فکری و توسط کارشناسان رشته های گوناگون علمی قرار دارد. یکی از محیط هایی که بحث اعدام را جدی مورد توجه قرار داده و تلاش کرده اند تا از دستاوردهای همه علوم و تجربیات متخصصان و فعالان عرصه های گوناگون برای پیشبرد دغدغه های خود استفاده کنند، محافل تخصصی مربوط به حقوق بشر است.

در پرتو تلاشهای صورت گرفته در سطح جهانی، امروزه نگاه به مجازات سلب حیات و مبانی استلالی ذیربط و توجیحات اخلاقی و حقوقی پذیرش اصل آن یا اهداف مورد نظر مانند تامین امنیت، اجرای عدالت، ترمیم صدمات و آسیب های وارده به فرد یا جامعه ناشی از ارتکاب جرایم مستوجب این مجازات و بازدارندگی لازم برای جلوگیری از تکرار وقوع جرایم، جملگی دچار تغییرات مهمی شده و همین امر موجب گردیده تا شاهد بازنگری در سیاست گذاری جنایی و اصلاح مقررات یا تحول در نگرش جوامع گوناگون نسبت به این نوع از واکنش های کیفری باشیم.

نظر به اینکه جامعه ایران نیز از کلیت تحولات اجتماعی و حقوقی جهانی خارج نیست و تاثیر و تاثر خود را دارد و پرسش های متعددی از داخل یا خارج کشور متوجه نظام عدالت کیفری ما در این خصوص می باشد که لازم است پاسخ مناسب نظری و عملی به هر مورد داده شود،

و با عنایت به اینکه هر گونه گام برداشتن در این زمینه مستلزم اشراف لازم بر اطلاعات و اخبار معتبر این حوزه می باشد، امور پژوهشی کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران مناسب دید تا تحولات نظری و عملی ذریبط را به صورت مستمر رصد کرده و گزیده بررسی های انجام شده را در قالب خبرنامه ای تقدیم اساتید و کارشناسان و سیاست گذاران و عموم پژوهشگران علاقمند به موضوع نماید. عجلالتا این برنامه ریزی انجام پذیرفته است که خبرنامه به صورت دو شماره در هر فصل و دیجیتالی تهیه و تدوین گردد.

تدوین اثر حاضر همانند مجموعه ی فعالیت های کمیسیون با مشارکت داوطلبانه و ایثارگرایانه تلاشگران صبور کمیسیون اعم از اساتید یا دانش پژوهان جوان، مبتنی بر نگرش خدمت رسانی عام المنفعه و با کمترین امکانات و بدون هر گونه بهره مندی از منابع و امکانات عمومی سامان گرفته است. این نحوه فعالیت، اگرچه با سختی های زیاد همراه است اما جای شکر گذاری دارد.

امید است این تلاش مخلصانه و بی ادعا که نوعی فعالیت پشتیبانی پژوهشی محسوب میشود، مرضی خداوند سبحان واقع و به باروری مباحث نظری و اتخاذ رویکردهای عملی مناسب در ارتباط با موضوع مجازات سلب حیات در کشور ما کمک نماید و مجموعه این فعالیت ها زمینه پیشبرد هر چه بیشتر رعایت حقوق انسانها و اجرای عدالت را فراهم آورند.

از مخاطبان اهل فضل و نظر و تجربه استدعا میشود هر گونه دیدگاه یا پیشنهاد خود برای ارتقای اطلاع رسانی حاضر را از طریق آدرس زیر در اختیار کارگروه ذریبط در امور پژوهشی کمیسیون قرار دهند:

ایمیل: lhrciran@yahoo.com / شبکه های اجتماعی: تلگرام @ihrciran / اینستاگرام @ihrciran

کارگروه پیگیری مباحث حوزه مجازات سلب حیات از منظر حقوق انسانی

امور پژوهشی کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

اردیبهشت ۱۴۰۴

❖ نگاهی به فعالیت های علمی پژوهشی جدید در سطح ملی یا بین المللی

پیرو روندهای چند دهه گذشته که صدها تحقیق مهم در حوزه مجازات سلب حیات انجام و در قالبهای مختلف اعم از کتاب، مقاله یا گزارش و سخنرانی در همایشها ارائه شده است، در چند ماه اخیر از ابتدای سال ۲۰۲۵ میلادی نیز فعالیت های علمی پژوهشی متعددی در حوزه اعدام و مسائل متنوع مرتبط با آن در اقصی نقاط جهان انجام پذیرفته است. در زیر به چند نمونه از آثار علمی منتشره در این خصوص اشاره میشود:

۱- فصلنامه انگلیسی زبان "حقوق اسلامی فقها" منتشره در اندونزی در شماره مارس ۲۰۲۵ خود مقاله ای را با عنوان اینکه «چرا مجازات اعدام در مورد فسادگران اجرا نمیشود؟ دیدگاه حقوق کیفری اسلامی» منتشر کرد. در این مقاله جدای از تحلیل مقررات کیفری اندونزی، به تحولات جدید واقع شده در جامعه اندونزی در مقوله اعدام نیز اشاره کرده است و اینکه از منظر اسلامی مجازات علیه عوامل فساد در زمره مجازاهای تعزیری محسوب میشود.

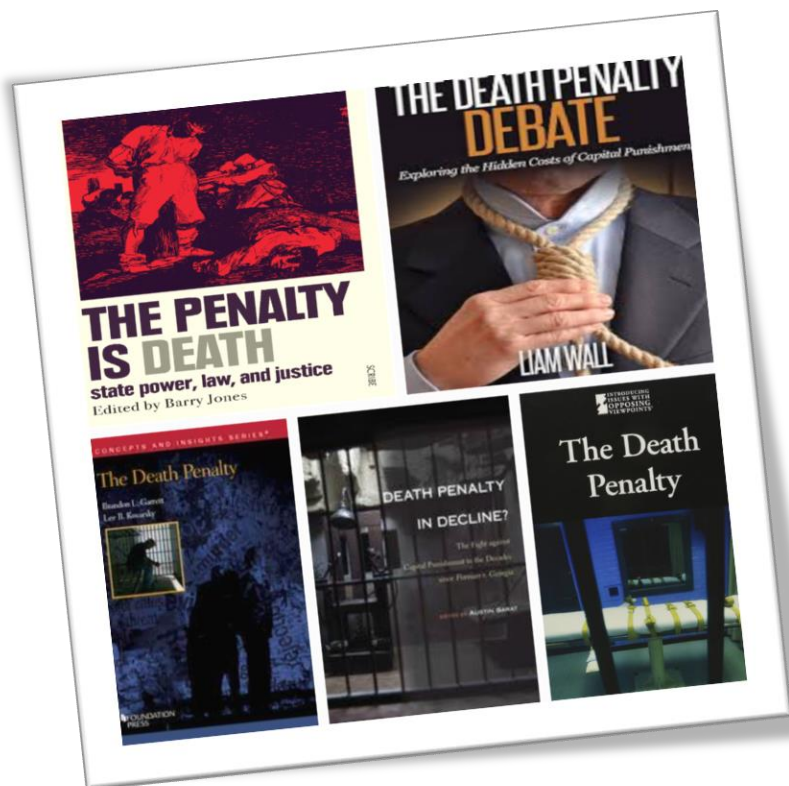
لینک متن مقاله در زیر ارائه میشود:

لینک

۲- فصلنامه انگلیسی زبان "علوم اجتماعی، سلامت و اقتصاد" در شماره ژانویه ۲۰۲۵ خود مقاله ای را با عنوان «اجرای مجازات سلب حیات در موارد جرایم مواد مخدر: دیدگاههای حقوق کیفری بین الملل و حقوق بشر» منتشر کرد. در این مقاله اشاره شده که علیرغم برخی دیدگاهها در مورد اینکه مجازات اعدام در پیشگیری از بروز جرایم مواد مخدر موثر است اما نتایج عملی خلاف این را نشان می دهد و موازین حقوق بشر نیز به شدت با کاربرد این مجازات در جرایم یاد شده مخالفت دارد.

لینک متن مقاله در سمت چپ ارائه میشود:

لینک

۳- شبکه مجلات سیج (Sage) مقاله ای را از مجله انگلیسی زبان "حقوق، فرهنگ و علوم انسانی" در ژانویه ۲۰۲۵ با عنوان «کرامت و درام مجازات اعدام» منتشر کرد. این مقاله به بررسی رابطه بین قانون و شخصیت انسانی، سلب هستی و حیثیت فرد می پردازد. مقاله بررسی کرده که چگونه می توانیم از مفهوم کرامت به عنوان ویژگی چارچوب دار یک فاعل مختار و خود کنترل فراتر برویم و به سوی درک وسیع تری از کرامت، به عنوان رابطه ی عاطفی بین افراد قدم بگذاریم؟ چگونه نیروی منفی مجازات اعدام فراتر از محکومان تابیده می شود و قدرت خود را بر عزیزان، خانواده و حتی کارکنان زندان اعمال می کند؟ در مواجهه با مدیریت زندگی و مرگ توسط دولت، معنای از دست دادن استقلال چیست؟

لینک متن مقاله در زیر ارائه میشود:

[لینک](#)

۴- فصلنامه فقه جزای تطبیقی در شماره فروردین ۱۴۰۴ خود دو مقاله با عناوین «بازجستی در نقد تکرر کیفر سلب حیات با تمسک به آیات محکومات» و «مطالعه تطبیقی بازدارندگی قصاص در فقه امامیه و حقوق کیفری ایران» منتشر کرد. در هر دو مقاله از سوی نویسندگان، بیشتر رویکرد تبیینی در خصوص موضوعات مطرح شده مشاهده میشود.

لینک دسترسی به متن هر دو مقاله در زیر ارائه میشود:

[لینک](#)

۵- برابر جستجو در یکی از سامانه های ارائه خدمات پشتیبانی پژوهشی در ایران (سایت علم نت) این واقعیت مشهود است که در سالهای گذشته دهها اثر در حوزه اعدام در ایران منتشر شده است با این حال سال ۱۴۰۳ سالی پرکار برای محققان در این زمینه بوده چرا که تعداد مقالات پژوهشی مربوط به این موضوع به نسبت سالهای قبل بیشتر می باشد. برای دسترسی به فهرست عناوین آثار ثبت شده پیرامون اعدام و احیاناً دالود آثار بعد از عضویت در این سایت، به لینک زیر مراجعه شود:

[لینک](#)

هم چنین برای ملاحظه منابع تحقیقی مربوط به اعدام، ثبت شده در سامانه پشتیبانی پژوهشی نورمگز و پورتال جامع علوم انسانی به لینک های زیر مراجعه شود:

[لینک](#) [لینک](#)

❖ خبرهایی از اسناد و گزارشات و مواضع جدید ملی یا بین المللی

پیرو تصویب تدریجی ده ها سند بین المللی در سازمان ملل یا سازوکارهای منطقه ای و قانون گذاری های ملی متنوع در موضوع اعدام در کشورهای مختلف پس از جنگ جهانی دوم تاکنون ، در ماههای اخیر از ابتدای سال ۲۰۲۵ میلادی نیز اسناد مختلفی در موضوع اعدام در سطح سازمان های بین المللی یا در حوزه قانونگذاری ملی کشورها تصویب شده است. در زیر گزیده ای از آنها با عطف توجه به ارتباط آنها با کشور خودمان معرفی میشود:

۱- گزارش گزارشگر ویژه شورای حقوق بشر سازمان ملل در مورد ایران؛

در ماه مارس ۲۰۲۵ اولین گزارش محتوایی خانم مای ساتو گزارشگر ژاپنی الاصل تعیین شده از سوی شورای حقوق بشر سازمان ملل برای نظارت بر ایران ارائه شد. وی طی بخش سوم گزارش خود با عنوان حق حیات، ضمن بندهای ۱۲ تا ۴۰ ذیل ۴ عنوان: الف) مجازات اعدام ب) تحلیل جنسیتی مجازات اعدام ج) سایر کشتن های غیر قانونی د) قتل های ناموسی و خانگی، مطالب متنوعی را مطرح کرد.

در دو بند آغازین از بندهای اشاره شده گزارش گفته شده:

بند ۱۲- سال ۲۰۲۴ شاهد افزایش چشمگیر در تعداد اعدام های ثبت شده [در ایران] بود، به طوری که این رقم بالاترین میزان از سال ۲۰۱۵ تاکنون محسوب می شود. سازمان های غیردولتی که با خانواده ها، وکلا و سایر افراد مرتبط با محکومان به اعدام همکاری دارند، بیش از ۹۰۰ مورد اعدام را گزارش کرده اند که این امر جمهوری اسلامی ایران را با فاصله، به بالاترین استفاده کننده از مجازات اعدام به نسبت جمعیت در جهان تبدیل کرده است.

بند ۱۳- ایران آمار رسمی مربوط به احکام اعدام و اجرای آن‌ها را منتشر نمی‌کند و همین امر باعث شده که برآوردها منبع اصلی اطلاعات باشند. ملاحظات دریافتی از سوی جمهوری اسلامی ایران به‌طور قاطع تعداد اعدام‌های ارائه‌شده در این گزارش را رد نموده، اما هیچ‌گونه آمار رسمی نیز ارائه نکرده‌اند. بر اساس گزارش‌های ارائه‌شده از سوی سازمان‌های غیردولتی، از مجموع اعدام‌هایی که برای سال ۲۰۲۴ تأیید شده‌اند، تنها بخش کوچکی (۱۰ درصد) دارای پشتیبانی از سوی منابع رسمی یا رسانه‌های دولتی هستند.

این عدم شفافیت با اصول بنیادین حقوق بشر در تضاد است. حق دسترسی به اطلاعات در بند ۲ ماده ۱۹ اعلامیه جهانی حقوق بشر و بند ۲ ماده ۱۹ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی تصریح شده است. این حق، به‌طور ذاتی با «حق دانستن حقیقت» مرتبط است - اصلی که در خدمت قربانیان، خانواده‌های آنان و کل جامعه قرار دارد.

برای ملاحظه متن گزارش مورد اشاره، لینک گزارش (به زبان انگلیسی) به نقل از سازمان ملل در زیر ارائه میشود:

[لینک](#)

۲- اعلام موضع جمعی از سازوکارهای تابعه سازمان ملل در حمایت از حقوق یک محکوم به اقدام تروستی در ایران؛

در پی محکومیت قضایی و مرگ جمشید شارمهد در زندان قبل از اجرای حکم اعدام وی و تحویل جنازه او به خانواده اش که مقیم خارج کشور بوده اند، در دومین ماه میلادی ۲۰۲۵/اواخر بهمن ۱۴۰۳ جمعی از سازوکارهای تابعه شورای حقوق بشر بیانیه ای را منتشر کردند. آنها نسبت به فرایند دادرسی وی و تاخیر در تحویل جسد او انتقاداتی را مطرح کردند. متن بیانیه مذکور در لینک زیر قابل دسترس است:

[لینک](#)

۳- بیانیه رسانه ای کمیته تعیین شده از سوی شورای حقوق بشر در مورد ایران؛

در سومین ماه سال ۲۰۲۵ میلادی / اسفند ۱۴۰۳ ، کمیته سه نفره ای که بعد از وقایع سال ۱۴۰۱ از سوی شورای حقوق بشر سازمان ملل ایجاد شده تا در مورد ایران فعالیت کند، بیانیه رسانه ای با محتوای تلخیص گزارش جدید خود را به زبان های انگلیسی و فارسی منتشر کرد. در بخشی از این بیانیه آماری ارائه و ادعا شده این افراد در ارتباط با حوادث ۱۴۰۱ اعدام شده اند. مفاد این بیانیه و گزارش، از سوی کمیته داخلی که رئیس جمهور وقت ایران در مورد وقایع سال ۱۴۰۱ تعیین کرد، رد شده که مصاحبه رییس این هیئت نیز نشر یافته است. برای ملاحظه متن بیانیه هیئت یادشده شورای حقوق بشر (به زبانهای انگلیسی و فارسی) و مصاحبه رییس و یکی از اعضای کمیته داخلی ایران که در واکنش به هیئت سه نفره شورای حقوق بشر اعلام نظر داشته، به لینک های زیر مراجعه شود:

[لینک](#) [لینک](#)

[لینک](#) [لینک](#)

۴- گزارش کمیته تعیین شده از سوی شورای حقوق بشر در مورد ایران؛

کمیته سه نفره تعیین شده توسط شورای حقوق بشر بعد از وقایع سال ۱۴۰۱ در ایران، گزارشی را برای نشست شورای حقوق بشر سازمان ملل در اسفند ماه ۱۴۰۳ ارائه کرد. در این گزارش ضمن بندهای ۳۱ تا ۴۲ مطالبی در مورد اعدام مطرح شده است. در دو بند آغازین این بخش گفته شده:

« در حالی که دولت ایران داده های جامع و رسمی درباره صدور احکام و اجرای اعدام ها منتشر نکرده است، سازمان های معتبر حقوق بشری افزایش چشمگیری در اعدام ها پس از اعتراضات ثبت کرده اند؛ به طوری که بین ۹۳۸ تا ۹۷۳ نفر در سال ۲۰۲۴ اعدام شده اند. این رقم، افزایشی سه برابری نسبت به سال ۲۰۲۱ - سال پیش از آغاز اعتراضات - را نشان می دهد.

در ماه های منتهی به دومین سالگرد اعتراضات در سپتامبر ۲۰۲۴، تعداد اعدام ها افزایش چشمگیری یافت؛ به گونه ای که تنها در ماه اوت ۲۰۲۴، ۹۳ نفر اعدام شدند یعنی دو برابر تعداد اعدام های ثبت شده در ماه پیش از آن (۴۵ نفر در ژوئیه ۲۰۲۴).

اگرچه بیشتر اعدام‌شدگان به خاطر جرائم مربوط به مواد مخدر محکوم شده بودند، این روند صعودی و افزایش اعدام‌ها پس از اعتراضات سال ۲۰۲۲ نشان از پیوندی میان این اعدام‌ها و سرکوب کلی نارضایتی‌های اجتماعی و سیاسی در این دوره دارد. این موضوع با استفاده دیرینه حکومت از مجازات اعدام به عنوان ابزاری برای ایجاد ترس و سرکوب سیاسی، به‌ویژه علیه معترضان و اقلیت‌ها، هم‌راستا است.» متن گزارش کمیته یاد شده (به زبان انگلیسی) که عملکرد آن به طور کلی توسط مراجع رسمی ایران رد شده و ابزاری در اختیار سیاست‌های شناخته شده برخی دولتهای ضد ایران معرفی شده است، در لینک زیر سازمان ملل در دسترس است:

[لینک](#)

۵- گزارش‌های ارائه شده در دور چهارم یو پی آر ایران در شورای حقوق بشر سازمان ملل؛

جلسه بررسی مربوط به ایران در دور چهارم فرایند بررسی جهانی وضعیت حقوق بشر همه کشورها موسوم به فرایند یو پی آر (UPR) در بهمن ماه ۱۴۰۳ برگزار گردید. هنوز سند توصیه‌های نهایی مربوط به این دور یو پی آر ایران در شورا تصویب نشده تا به ایران ابلاغ شود. در عین حال، بحث اعدام را در هر سه گزارش ارائه شده در یو پی آر شامل گزارش ملی ایران، گزارش سازوکارهای مختلف ملل متحد و گزارش ذینفعان در جامعه مدنی می‌توان ملاحظه کرد. هم‌چنین این موضوع را در توصیه‌های مطرح شده از سوی برخی دولتها یا در سئوالاتی که قبل از جلسه یو پی آر خطاب به ایران ارائه شده می‌توان یافت. برای ملاحظه جزئیات موارد مربوط به موضوع اعدام در اسناد یو پی آر ایران، به لینک زیر سازمان ملل (به زبان انگلیسی) می‌توان مراجعه کرد:

[لینک](#)

۶- قطعنامه تصویب شده در پایان نشست ۵۸ شورای حقوق بشر (فروردین ۱۴۰۴)؛

در پایان نشست ۵۸ شورای حقوق بشر سازمان ملل، بنا به پیگیری دولتهای اروپایی قطعنامه‌ای در مورد ایران مطرح که با رای مثبت ۲۵ دولت از ۴۷ عضو شورا به تصویب رسید. در این قطعنامه مدت مأموریت گزارشگر ناظر ایران و کمیته سه نفره تعیین شده بعد از وقایع سال ۱۴۰۱ تمدید شد. در بخشهایی از این قطعنامه نیز در مورد اعدام در ایران اعلام نظرهایی شده است. متن قطعنامه به زبان انگلیسی در لینک زیر به نقل از سازمان ملل قابل ملاحظه است:

[لینک](#)

Date 2025-04-03 Time 18:00

A/HRC/58/L.20/Rev.1 - Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran								
YES	ALBANIA		YES	CZECHIA		ABST	MALDIVES	
NO	ALGERIA		ABST	DEMOCRATIC REPUBLIC OF THE CONGO		YES	MARSHALL ISLANDS	
ABST	BANGLADESH		YES	DOMINICAN REPUBLIC		YES	MEXICO	
YES	BELGIUM		ABST	ETHIOPIA		YES	MOROCCO	
YES	BENIN		YES	FRANCE		YES	NETHERLANDS (KINGDOM OF THE)	
NO	BOLIVIA (PLURINATIONAL STATE OF)		ABST	GAMBIA		YES	NORTH MACEDONIA	
ABST	BRAZIL		ABST	GEORGIA		ABST	QATAR	
YES	BULGARIA		YES	GERMANY		YES	REPUBLIC OF KOREA	
NO	BURUNDI		ABST	GHANA		YES	ROMANIA	
YES	CHILE		YES	ICELAND		ABST	SOUTH AFRICA	
NO	CHINA		NO	INDONESIA		YES	SPAIN	
YES	COLOMBIA		YES	JAPAN		NO	SUDAN	
YES	COSTA RICA		ABST	KENYA		YES	SWITZERLAND	
ABST	COTE d'IVOIRE		ABST	KUWAIT		ABST	THAILAND	
NO	CUBA		ABST	KYRGYZSTAN		NO	VIET NAM	
YES	CYPRUS		YES	MALAWI				
	YES	24		ABST	15		NO	8

ترکیب رای دولتها به قطعنامه شورا را در عکس سمت چپ می توانید ملاحظه کنید. آنها که بانی یا همراه با روند تصویب بوده اند، رای مثبت داده و بقیه ممتنع یا منفی رای داده اند.

❖ خبرهایی از فعالیت ها و واکنشهای جدید در عرصه جامعه مدنی کشورها

در حوزه جامعه مدنی در سطح جهانی فعالیتی ها راجع به مجازات سلب حیات بسیار گسترده است چرا که اغلب مطالبات تحول خواهانه در حوزه مجازات سلب حیات در جامعه مدنی در قالب سازمانها و نهادهای مستقل یا افراد اثرگذار بروز می یابد. طیف فعالیت های انجام شده در جامعه مدنی تنوع زیادی دارد که نمی توان براحتی همه آنها را گردآوری کرد. به علاوه، در مواردی فعالیتها علیه اعدام در سطح برخی کشورها ممکن است برای بانیان و مجریان ذیربط آثار حقوقی و قضایی نیز داشته باشد بدین معنا که مراجع امنیتی یا قضایی این قبیل فعالیت ها را ممنوعه تلقی و با آن برخورد نمایند و بالعکس، ممکن است در برخی مناطق دنیا با تشویق ها و حمایت های نهادهای رسمی نیز مواجه شوند. در زیر به نمونه هایی از فعالیت ها در سطح ملی و فراملی اشاره میشود.

۱- شورای اروپا در هفته های اخیر فراخوانی را نشر داد و از فعالان جوان ضد اعدام خواست تا برای حضور در کارگاهی در این خصوص و ایفای نقش سفیر ضد اعدام ثبت نام نمایند. این فراخوان تا ۲۲ آوریل ۲۰۲۵ فرصت داد تا متقاضیان ثبت نام کنند و بعد از آن انتخاب افراد واجد شرایط برای حضور در برنامه که در ماه ژوئن اجرا میشود، فراهم آید. نمونه فوق از این جهت که چگونه نهادهای رسمی اروپا در تقویت دیدگاه خویش راجع به اعدام در جامعه مدنی فعالیت می کنند، قابل توجه است.

تفصیل بیشتر این موضوع به نقل از سایت ذیربط در لینک زیر در دسترس است:

[لینک](#)

۲- پیرو اعلام ترامپ مبنی بر اینکه اعدام در آمریکا را مجدد احیا می کند ، برخی از فعالان مدنی آمریکا سیاست او در این زمینه به ویژه برنامه ای که برای ۲۰۲۵ ارائه شده را مورد انتقاد قرار داده و نکات متعددی در این زمینه در رسانه ها منتشر کردند. چون برنامه مزبور در خلال تبلیغات انتخابات مطرح شده بود قبل از ورود ترامپ به کاخ سفید نیز مورد نقدهای متنوع قرار گرفت. نمونه هایی از قلم زنی های انتقادی مزبور، در لینک های زیر در دسترس است:

[لینک لینک](#)

(مورد زیر با فیلتر شکن در ایران قابل رویت است)

[لینک](#)

برای ملاحظه توجیهات کاخ سفید در مورد برنامه فوق الذکر که از سوی جامعه مدنی انتقادات زیادی بر آن وارد شده است، به لینک زیر می توان مراجعه کرد(با فیلتر شکن قابل رویت است):

[لینک](#)

۳- کانون و کلای دادگستری آمریکا در ماه آوریل ۲۰۲۵ مراسم جایزه سالانه خود برای معرفی بهترین و کیل تلاشگر در پرونده های اعدام را برگزار کرد. این جایزه از دهه هشتاد میلادی توسط کانون یاد شده اجرایی میشود تا با رای و کلای دادگستری و کیلی که بیشترین تلاشها را در یک پرونده مستوجب مجازات سلب حیات به انجام رسانده ،شناسایی و به عنوان برگزیده معرفی شود و بدین وسیله اثرگذاری ترویجی لازم را بین همه و کلای دادگستری و عموم مخاطبان در جامعه داشته باشد. تفصیل موضوع در لینک زیر در دسترس است:

[لینک](#)

۴- اتحادیه آزادی های مدنی آمریکا با نشر مطلبی ۱۴ صفحه ای رویکرد ترامپ به عدالت کیفری از جمله در مقوله اعدام را به شدت مورد انتقاد قرار داد و در هر مورد استدلال های حقوقی خود را عرضه داشت. تفصیل این انتقاد در لینک زیر قابل دسترس است:

[لینک](#)

2024

STATUS **RETENTIONIST**

STATE WITH HIGHEST GLOBAL EXECUTION RATE PER CAPITA

EXECUTION METHODS
HANGING
FIRING SQUAD
CRUCIFIXION
STONING

THE DEATH PENALTY IN IRAN

ISLAMIC
REPUBLIC
OF IRAN

* Tehran

AT LEAST

975 PEOPLE EXECUTED

including 4 in public

This represents a 17% increase compared to 2023.
The highest number of executions in over 17 years.

PROFILE OF THE PEOPLE EXECUTED

AT LEAST
31
WOMEN

Highest number in 17+ years

ETHNIC MINORITIES

FOREIGN CITIZENS

AT LEAST
192

BALUCH AND KURDISH PRISONERS
Baluch and Kurdish minorities represent 12-19% of the population in Iran and account for 20% of all executions

80
AFGHAN NATIONALS
The number of recorded Afghan executions more than tripled compared to 2023

AT LEAST
1
CHILD OFFENDER

AT LEAST
2
PROTESTERS

AT LEAST
649
murder convicts facing the death penalty
HAVE BEEN FORGIVEN
BY VICTIMS' FAMILIES
under qisas laws

43%

MURDER

52%

DRUG-RELATED

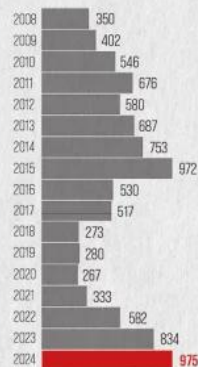
3%

MOHAREBEH
(waging war against God)
EFSAD-FIL-ARZ
(corruption on earth)
BAGHY
(armed rebellion)

2%

RAPE
SEXUAL ASSAULT

EVOLUTION OF THE NUMBER OF EXECUTIONS OVER THE LAST 17 YEARS

TOTAL 9,557 EXECUTIONS SINCE 2008

THE 17th ANNUAL REPORT ON THE DEATH PENALTY IN IRAN (2024)

The 975 executions were
RECORDED AND DOCUMENTED
in ALL 31 PROVINCES

Among them
ONLY 10%
WERE ANNOUNCED
by the authorities

MORE INFO AT
www.ecpm.org AND www.iranhr.net

EC **PM** **TOGETHER**
AGAINST
THE DEATH
PENALTY
IRAN
HUMAN
RIGHTS

۵- مجموعه مدنی «با هم علیه اعدام» با حمایت مالی اتحادیه اروپا کتاب راهنمایی را منتشر کرد با موضوع "نظارت بر وضعیت زندانیان محکوم به اعدام" آن گونه که تهیه کنندگان این اثر اعلام داشته اند این کتاب به عنوان راهنما برای نهادهای ملی و سازوکارهای ملی پیشگیری تهیه شده است. این فعالیت نشان می دهد که فعالان حوزه اعدام نه تنها در جهت حذف یا محدودسازی اعدام اقدام می کنند بلکه تلاش دارند تا از ایجاد شرایطی که بتوان با محکومان به اعدام به هر نحو که خواست در زندان برخورد کرد، نیز جلوگیری کنند. لینک دسترسی به این اثر ۱۰۸ صفحه ای در زیر ارائه میشود:

[لینک](#)

شایان ذکر است همین مجموعه گزارشی مفصل در مورد اعدام در ایران در سال ۲۰۲۴ را نیز با همکاری یکی از نهادهای ایرانی خارج کشور که از نگاه مراجع رسمی ایران ذیل نهادهای ضد انقلاب و مزد بگیر از مراکز خاص معرفی میشود، تهیه و منتشر کرده است که چکیده مطالب آن در عکس نوشته سمت چپ بازتاب یافته است:

۶- در هفته های اخیر در سطح ملی ایران نیز فعالیت های متنوعی در زمینه اعدام بازتاب خبری پیدا کرده است که به چند نمونه اشاره میشود. یکی از حرکت هایی که از بهمن ۱۴۰۲ در ایران نمود یافته ، اقدام جمعی از زندانیان است که با عنوان "سه شنبه های نه به اعدام" در این زمینه دیدگاه خود را بازتاب می دهند. گفته شده بانیان این برنامه در اعتراض به مجازات اعدام و مخالفت با آن به عنوان مجازاتی غیرانسانی و جبرانناپذیر، بدون توجه به نوع اتهام یا انگیزه ها و اعتقادات محکومان به اعدام، خواستار لغو این مجازات می باشند. برابر آنچه بانیان این برنامه اطلاع رسانی کرده اند، تا نهم اردیبهشت ۱۴۰۴ شصت و شش هفته از پویش خود را برگزار نموده و زندانیانی از بیش از ۴۰ زندان با این برنامه همراهی نشان داده اند، علاوه بر اینکه به جز زندانیان، فعالان دیگری نیز در سطح جامعه ملی یا فراملی با پیام این پویش موافقت خود را اعلام داشته اند. در ویکی پدیا برای معرفی این پویش توضیحاتی ارائه شده است که لینک آن در زیر معرفی میشود:

لینک

در حرکتی دیگر، ۵ تن از کارشناسان حوزوی و دانشگاهی در اسفند ۱۴۰۳ بیانیه ای را نشر دادند و اعلام کردند که لغو اعدام با اسلام منافاتی ندارد. رسانه های خارج ایران و شبکه های اجتماعی، این بیانیه را بازتاب دادند. لینک زیر یکی از آنهاست (با فیلتر شکن قابل دسترسی است):

لینک

در هفته های اخیر بعضا خبرهایی در شبکه های اجتماعی نشر یافته که بعد از اجرای یک مورد مجازات سلب حیات، واکنشهایی جسته و گریخته در محیط های متنوع با مضمون نه به اعدام و منفی نشان دادن هر مورد اجرای حکم سلب حیات بازتاب یافته است. مثلا عکس های زیر که در شبکه های اجتماعی نشر یافته واکنش هایی در محیط یک دانشگاه در شهر تهران و آرامستان را بازتاب میدهد.

۷- در دنیای عرب نیز فعالان متعددی در حوزه مخالفت با اعدام به طور کلی یا تمرکز بر عملکرد کشورهای عربی فعالیت دارند . به عنوان مثال چند نوبت برخی از سازمان های فعال در مورد کشورهای عربی بیانیه هایی را صادر و در خصوص تعداد اعدام انجام شده در عربستان یا عدم رعایت ضوابط دادرسی عادلانه در محاکمات ذیربط در سال ۲۰۲۴ ابراز نگرانی کردند. در زیر یکی از نمونه های مزبور ارائه میشود که ۱۴ نهاد با هم در این زمینه اعلام موضع کرده اند:

لینک

۸- یکی از نهادهایی غیر دولتی که روند مجازات اعدام در مورد مواد مخدر در سراسر دنیا را سالهاست بررسی می کند و هر ساله در این خصوص گزارشی ارائه می نماید، کنفرانس بین المللی جدید خود را در بوگوتای کلمبیا آخر ماه آوریل ۲۰۲۵ برگزار کرد. آخرین گزارش این سازمان در سال ۲۰۲۴ عرضه شده است. لینک های دسترسی به هر مورد در زیر ارائه میشود:

لینک لینک

❖ منتخبی از رویه های قضایی جدید مرتبط با موضوع

در حوزه رویه قضایی در کشورهای مختلف، موارد متعددی را می توان مورد توجه قرار داد. در کشورهایی که اعدام از مقررات آنها حذف شده طبیعتاً هر مجرمی به سایر مجازاتها محکوم میشوند و نکته خاصی در بحث سلب حیات مطرح نمیشود. اما در کشورهایی که مجازات سلب حیات موجود است، ابعاد مختلف پرونده های منتهی به رای اعدام در خور توجه است. بخشی از این توجهات می تواند معطوف به فرایندهای رسیدگی و چگونگی رعایت تضمین های دادرسی باشد، بخشی می تواند ناظر به نحوه تفسیر قوانین توسط قضات و چگونگی تطبیق با مصداق مورد رسیدگی و بخشی نیز می تواند به مستندات ارائه شده یا استدلالهای قضات مربوط شود. با لحاظ نکات یاد شده، به چند مورد از رویه های قضایی جدید در کشورهای گوناگون اشاره میشود:

۱- در سال جاری میلادی در هندوستان یک نفر که مرتکب تجاوز به عنف به کودکی شده بود با عنوان تجاوز به عنف و شروع به قتل توسط دادگاه بنگال به اعدام محکوم شد. نکته در خور توجه این است که در رای صادره اعلام گردید که این مورد در طبقه بندی نادرترین مصادیق نادر (rarest of the rare category) قرار می گیرد، فلذا بر همین اساس و مبتنی بر قانون حمایت از کودکان حکم اعدام مجازات شایسته برای فرد مجرم است. اصطلاح یاد شده در نظام قضایی هند برای توجیه موارد امکان استناد به مجازات سلب حیات است.

در میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، اعدام برای شدیدترین جرایم (Serious Crimes) پذیرفته شده است. احتمالاً نظام حقوقی هند سعی دارد با مطرح کردن اصطلاح "نادرترین مصادیق نادر" این پیام را منتقل سازد که برای هر موردی اعدام صادر نمیشود و باید مصداق جرم بسیار شنیع و تکان دهنده باشد. جزئیات بیشتر موضوع :

[لینک](#)

۲ - در فوریه ۲۰۲۵، دیوان عالی ایالات متحده محکومیت و حکم اعدام ریچارد گلاسیپ (Richard Glossip) را لغو کرد. گلاسیپ به اتهام مشارکت در قتل صاحب یک متل در اوکلاهما در سال ۱۹۹۷ محکوم شده بود. دادگاه تشخیص داد که دادستانها شواهد حیاتی را از روند دفاع پنهان کرده‌اند، از جمله اطلاعات روان‌پزشکی درباره شاهد اصلی، جاستین اسنید، که خود به قتل اعتراف کرده بود. قاضی سونیا سوتومایور نوشت که این نقض حقوق اساسی گلاسیپ در فرایند رسیدگی قبلی، او را مستحق محاکمه‌ای جدید می‌کند. ناظران گفتند این تصمیم نشان‌دهنده نگرانی جدی درباره عدالت در پرونده‌های اعدام است. برای ملاحظه جزئیات بیشتر موضوع و تحلیل یکی از اساتید آمریکایی در مورد این رای، به لینک های زیر مراجعه شود:

[لینک](#) [لینک](#) [لینک](#)

۳ - دیوان آفریقایی حقوق بشر و خلق ها در سال ۲۰۲۵ حکم داد که مجازات اعدام اجباری (بدون امکان بررسی قضایی) در تانزانیا ناقض حقوق بشر است. دیوان اعلام کرد که این نوع مجازات، حق حیات و کرامت انسانی را نقض می‌کند و با منشور آفریقایی حقوق بشر و خلق ها مغایرت دارد. ناظران در تحلیل این رای گفتند که حکم مزبور، تانزانیا را ملزم به اصلاح قوانین خود و حذف مجازات اعدام اجباری کرد. جزئیات بیشتر موضوع:

[لینک](#) [لینک](#)

۴- دیوان عالی کالیفرنیا در آوریل ۲۰۲۵ حکم اعدام تیموتی جوزف مک گی در لس آنجلس، را لغو کرد. دلیل این تصمیم اخراج نادرست یک عضو هیئت منصفه اعلام شد که به صداقت شاهدان دادستانی شک داشت. قاضی گودوین لیو نوشت که این عضو هیئت منصفه در حال انجام وظیفه خود بوده و اخراج او ناعادلانه بوده است. این تصمیم نشان‌دهنده اهمیت دقت در روند قضایی و حفظ حقوق متهمان است. جزئیات بیشتر موضوع در لینک زیر قابل دسترس است:

[لینک](#)

۵- در ژانویه ۲۰۲۵، پیرو تصویب قانون لغو اعدام در زیمبابوه، اجرای احکام قبلی نیز متوقف گردید و برای محکومان قبلی مجازات‌های جایگزین مانند حبس ابد یا حبس‌های طولانی‌مدت در نظر گرفته شد. این اقدام با حمایت گسترده عمومی در داخل این کشور و سطح بین‌المللی مواجه شد.

[لینک](#)

۶- دیوان عالی نایروبی در کنیا در مارس ۲۰۲۵ در رسیدگی به یک پرونده با موضوع اعدام، حکم مزبور را نقض و به جای آن محکومیت زندان برای مجرم ذیربط صادر کرد. استدلال‌های مطرح شده در این رای در زیر قابل دسترس است:

[لینک](#)

۷- در مراجع قضایی ایران نیز مصادیق متعددی صدور یا تأیید حکم اعدام یا نقض حکم اعدام در ماه‌های اخیر به وقوع پیوسته است که هر یک در جای خود قابل بررسی است. یکی از مصادیق مزبور که در رسانه‌ها نیز بازتاب یافت مربوط به زن متاهلی می‌شد که با عنوان مجرمانه زنای محصنه محکوم شده بود اما در اردیبهشت ۱۴۰۴ در دیوان عالی کشور نقض گردید. موارد دیگری که بازتاب‌های وسیع خبری هم داشته مربوط به حکم اعدام صادره علیه تتلو (امیرحسین مقصود لو) یا توقف روند اجرای حکم اعدام مربوط به پخش‌ان عزیزی و چند محکوم دیگر بوده است که روندهای قضایی مربوط به پرونده آنها هم چنان جریان دارد. جزئیات این موارد به نقل از رسانه‌ها در لینک‌های زیر قابل دسترس است:

[لینک](#) [لینک](#)
[لینک](#) [لینک](#)

❖ رویدادهای قابل توجه جدید در حوزه هنری و فرهنگی

معمولا در خصوص اعدام، فعالیت های فرهنگی هنری متنوعی در سطح جهانی انجام می پذیرد. فعالان ذیربط تلاش دارند تا از ابزار محصولات فرهنگی هنری برای محدودسازی یا توقف و لغو اعدام بهره بگیرند. در زیر به برخی از فعالیت های انجام شده جدید اشاره میشود:

۱- در ژانویه ۲۰۲۵، گروه موسیقی گر مردان زندان «NIA» در اوهایوی آمریکا، سرودی به نام «راه رستگاری» را اجرا کرد. این سرود توسط یکی از زندانیان پس از بازدید از بخش اعدام نوشته شده و به احترام کرامت انسانی زندانیان محکوم به اعدام اختصاص یافته است. این فعالیت هنری از سوی بانیان به عنوان نمادی از امید و امکان رستگاری حتی در شرایط سخت زندان و در آستانه اعدام معرفی شده است. تفصیل موضوع در لینک سمت چپ قابل دسترس است:

[لینک](#)

۲- شبکه کاتولیک برای بسیج علیه اعدام (CMN) در سال ۲۰۲۵ مسابقه‌ای با عنوان «عدالت و رحمت» برگزار کرد. این مسابقه از جوانان ۱۸ تا ۳۹ سال دعوت نمود تا با سرودن اشعاری درباره بی‌عدالتی‌های مجازات اعدام، صدای خود را به گوش جامعه برسانند. نفر اول برنده این مسابقه جایزه‌ای به مبلغ ۱۰۰۰ دلار دریافت کرد و دو نفر بعدی برنده مسابقه مبالغ کمتری را کسب کردند. این اقدام از سوی بانیان آن به عنوان اقدامی ترویجی در جهت تامین عدالت ترمیمی و جایگزینی مجازات اعدام با راه‌حل‌های انسانی‌تر معرفی گردید. تفصیل موضوع در لینک زیر قابل دسترس است:

[لینک](#)

۳- فیلم بنگالی « Killbill Society » به کارگردانی سُریجیت موکرجی در آوریل ۲۰۲۵ اکران شد. داستان این فیلم درباره یک زن جوان است که پس از تجربه بحران‌های روانی و اجتماعی، تصمیم به استخدام یک قاتل برای پایان دادن به زندگی‌اش می‌گیرد. اما در طی داستان، رابطه‌ای انسانی و عاطفی بین آن‌ها شکل می‌گیرد که به بازنگری در ارزش زندگی و کرامت انسانی می‌انجامد. تحلیل گران فعال در حوزه فعالیت‌های هنری مربوط به اعدام گفته‌اند این فیلم به طور غیرمستقیم به نقد مجازات اعدام و اهمیت امید و رستگاری می‌پردازد. تفصیل مربوط به فیلم مزبور در لینک زیر قابل دسترس است:

[لینک](#)

۴- برگزاری مراسم روز جهانی «شهرها برای زندگی» در ۳۰ نوامبر هر سال یکی از رویدادهای فرهنگی مرتبط با اعدام در سطح دنیا تلقی می‌شود. این برنامه در سال ۲۰۲۵ نیز با مشارکت دو هزار شهر در بیش از ۹۰ کشور جهان برگزار شد. در این روز، بناهای تاریخی با نورپردازی‌های ویژه روشن شدند و رویدادهای فرهنگی متعددی مانند نمایشگاه‌های هنری، کنسرت‌ها و سخنرانی‌ها با هدف افزایش آگاهی عمومی درباره لغو مجازات اعدام برگزار گردید. این رویداد از سوی برخی نهادها اجتماعی به عنوان بزرگ‌ترین ابتکار جهانی علیه اعدام شناخته می‌شود.

گفته شده هدف برگزاری روز جهانی «شهرها برای زندگی» (Cities for Life Day) ترویج فرهنگ زندگی و مخالفت با مجازات اعدام است. در مراسم مزبور، شهرداری شهرهای شرکت‌کننده در این برنامه با روشن کردن نمادهای معروف خود، مانند کولوسئوم در رم، آتومיום در بروکسل و میدان سانتا آنا در مادرید، مخالفت خود را با مجازات اعدام اعلام می‌کنند. این حرکت نمادین به نام «لوگوهای زنده» نیز شناخته می‌شود. تفصیل این رویداد در لینک زیر قابل دسترس است:

[لینک](#)

❖ آمار و داده های کمی جدید

در ماههای اخیر از ابتدای سال ۲۰۲۵ میلادی آمارهای متعددی توسط سازمان ملل یا دیگر نهادهای فعال در عرصه جهانی راجع به اعدام و تحولات ذیربط منتشر شده است. یکی از جدیدترین آنها در گزارش سالانه سازمان عفو بین الملل در موضوع اعدام دیده میشود که آخرین ارزیابی های خود را ارائه کرده است. قبل از اینکه نمونه هایی از آمار های ارائه شده معرفی شود، ذکر این نکته ضروری است که بعضا آمارهای مربوط به این موضوع که از سوی منابع گوناگون ارائه گردیده، با یکدیگر هم خوانی ندارد فلذا لازم است هر مورد، به دقت اعتبار سنجی شود و سپس مورد استناد قرار گیرد. بدون هر گونه داوری، در زیر نمونه هایی از آمارهای معرفی شده و منبع ذکر آن ارائه می گردد:

۱- عفو بین الملل در گزارش سالانه جدید خود درمورد اعدام که در ماه آوریل ۲۰۲۵ ارائه کرد و در واقع تحولات موضوع تا آخر سال ۲۰۲۴ را منعکس می کند. نکات آماری متعددی را بازتاب داده است.

برابر این گزارش، تا ۳۱ دسامبر ۲۰۲۴ نزدیک به سه چهارم کشورهای جهان مجازات اعدام را در قانون یا در عمل لغو کرده اند. تفکیک مزبور به شرح زیر است:

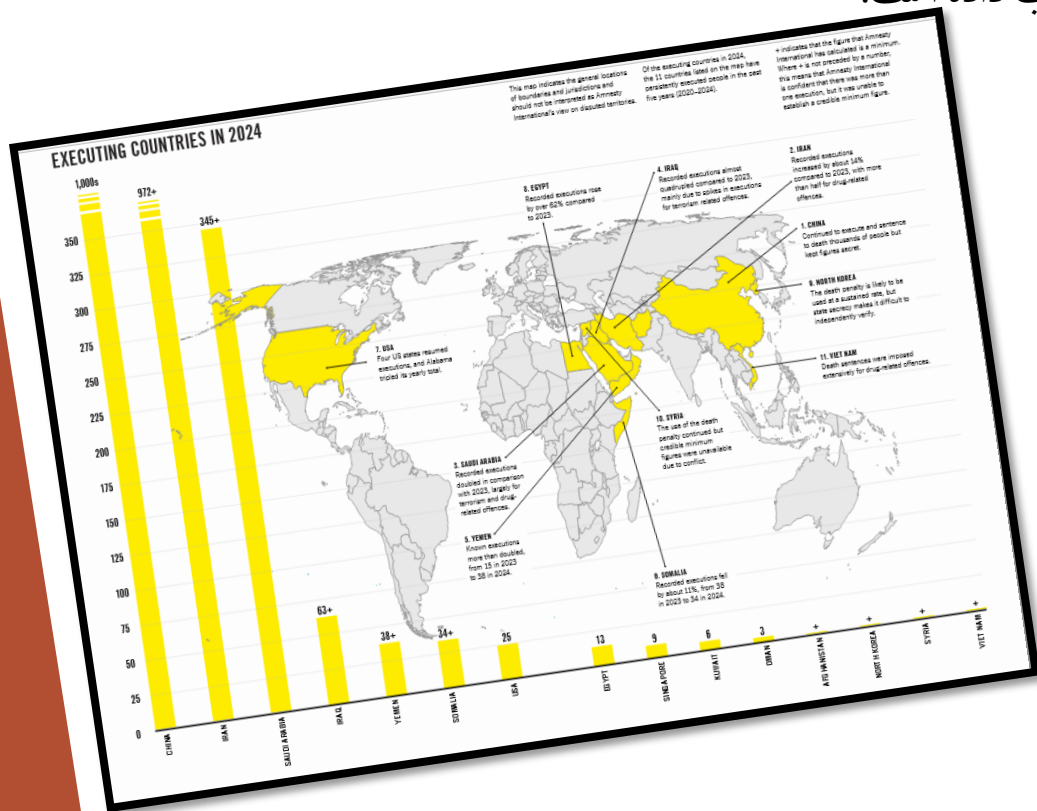
طرفداران لغو مجازات اعدام برای همه جرایم: ۱۱۳ کشور

طرفداران لغو مجازات اعدام فقط برای جرایم عادی: ۹ کشور

طرفداران لغو مجازات اعدام در عمل: ۲۳ کشور

کل طرفداران لغو مجازات اعدام در قانون یا در عمل: ۱۴۵ کشور

طرفداران حفظ مجازات اعدام: ۵۴ کشور

الف) نام کشورهای طرفدار لغو مجازات اعدام برای همه جرایم:

(کشورهایی که قوانین آنها مجازات اعدام را برای هیچ جرمی پیش‌بینی نکرده است)

آلبانی، آندورا، آنگولا، آرژانتین، ارمنستان، استرالیا، اتریش، آذربایجان، بلژیک، بنین، بوتان، بولیوی، بوسنی و هرزگوین، بلغارستان، بوروندی، کابو ورد، کامبوج، کانادا، چاد، جمهوری آفریقای مرکزی، کلمبیا، کنگو، جزایر کوک، کاستاریکا، ساحل عاج، کرواسی، قبرس، جمهوری چک، دانمارک، جیبوتی، جمهوری دومینیک، اکوادور، استونی، فیجی، فنلاند، فرانسه، گابن، گرجستان، آلمان، یونان، گینه، گینه بیسائو، هائیتی، هندوراس، مجارستان، ایسلند، ایرلند، ایتالیا، قزاقستان، کیریباتی، کوزوو، قرقیزستان، لتونی، لیختن اشتاین، لیتوانی، لوکزامبورگ، ماداگاسکار، مالت، جزایر مارشال، موریس، مکزیک، میکرونزی، مولداوی، موناکو، مغولستان، مونته‌نگرو، موزامبیک، نامیبیا، نائورو، نپال، هلند، نیوزیلند، نیکاراگوئه، نیوئه، مقدونیه شمالی، نروژ، پالاو، پاناما، پاپوآ گینه نو، پاراگوئه، فیلیپین، لهستان، پرتغال، رومانی، رواندا، ساموآ، سان مارینو، سائوتومه و پرنسیپ، سنگال، صربستان، سیشل، سیرالئون، اسلواکی، اسلوونی، جزایر سلیمان، آفریقای جنوبی، اسپانیا، سورینام، سوئد، سوئیس، تیمور شرقی، توگو، ترکیه، ترکمنستان، تووالو، اوکراین، بریتانیا، اروگوئه، ازبکستان، وانواتو، واتیکان، ونزوئلا، زامبیا

ب) نام کشورهای طرفدار لغو مجازات اعدام برای جرایم عادی (ونه استثنایی):

(کشورهایی که قوانین آنها مجازات اعدام را فقط برای جرایم استثنایی مانند جرایم تحت قانون نظامی یا جرایم ارتكابی در شرایط استثنایی پیش‌بینی می‌کنند)

برزیل، بورکینافاسو، شیلی، السالوادور، گینه استوایی، گواتمالا، اسرائیل، پرو، زیمبابوه [امور پژوهشی کمیسیون یادآوری می‌کند که زیمبابوه در اولین روز ۲۰۲۵ که زمان بعد از تدوین گزارش مذکور سازمان عفو بین‌الملل است، اعدام را به طور کلی از مقررات خود لغو کرد فلذا این تحول باید در آمارهای اعلامی مد نظر قرار گیرد]

(ج) نام کشورهای لغو کننده مجازات اعدام در عمل:

(کشورهایی که مجازات اعدام را برای جرایم عادی مانند قتل حفظ کرده‌اند، اما می‌توان آنها را در عمل لغو کننده مجازات اعدام دانست، زیرا در ۱۰ سال گذشته یا بیشتر، کسی را اعدام نکرده‌اند و اعتقاد بر این است که سیاست یا رویه ثابتی برای عدم اجرای اعدام دارند)

الجزایر، برونئی دارالسلام، کامرون، اریتره، اسواتینی، غنا، گرانادا، کنیا، لائوس، لیبیا، مالاوی، مالدیو، مالی، موریتانی، مراکش/صحرای غربی، نیجر، روسیه، کره جنوبی، سریلانکا، تاجیکستان، تانزانیا، تونگا، تونس

(د) نام کشورهای که مجازات اعدام را برای جرایم متنوع حفظ کرده‌اند:

افغانستان، آنتیگوا و باربودا، باهاما، بحرین، بنگلادش، باربادوس، بلاروس، بلیز، بوتسوانا، چین، کومور، کوبا، جمهوری دموکراتیک کنگو، دومینیکا، مصر، اتیوپی، گامبیا، گویان، هند، اندونزی، ایران، عراق، جامائیکا، ژاپن، اردن، کویت، لبنان، لسوتو، لیبی، مالزی، میانمار، نیجریه، کره شمالی، عمان، پاکستان، فلسطین (تشکیلات خودگردان)، قطر، سنت کیتس و نویس، سنت لوسیا، سنت وینسنت و گرنادین‌ها، عربستان سعودی، سنگاپور، سومالی، سودان جنوبی، سودان، سوریه، تایوان، تایلند، ترینیداد و توباگو، اوگاندا، امارات متحده عربی، ایالات متحده آمریکا، ویتنام، یمن.

امور پژوهشی کمیسیون یادآوری می‌نماید که با ملاحظه چند گروه کشورهای فوق‌الذکر، براحتی می‌توان دریافت که وضعیت ۵۷ کشور عضو سازمان همکاری اسلامی چگونه است و هر یک در کدام گروه قرار می‌گیرند.

متن گزارش مورد اشاره سازمان عفو بین‌الملل، به زبان انگلیسی در آدرس سمت چپ قابل دسترس است.

[لینک](#)

گزارش به زبان عربی نیز منتشر شده که در سایت سازمان یاد شده (با فیلتر شکن) قابل دانلود است.

۲- پیرو روندی که از سال ۲۰۰۷ به پیشنهاد جمعی از دولتهای اروپایی در مجمع عمومی ملل متحد آغاز شده و از سال ۲۰۰۸ هر دو سال یکبار تکرار گردیده ، قطعنامه ای با عنوان تعلیق اعدام یا در معنای تفصیلی ، تقاضای اتخاذ ترتیبات تعلیق اعدام از سوی کشورهایی که هنوز مجازات اعدام را دارند ، در پائیز ۱۴۰۳ نیز در نشست ۷۹ مجمع عمومی ملل متحد این قطعنامه مطرح و به تصویب اکثریت کشورهای جهان رسید. به این قطعنامه ۱۳۰ کشور رای مثبت دادند، ۳۲ دولت رای منفی و ۲۲ دولت رای ممتنع. این آمار در خور تامل است چرا که وقتی با آمارهای اعلامی کشورهای لغو کننده اعدام برای همه جرایم و متوقف کنندگان اعدام در عمل ، تطبیق داده شود قطعنامه باید رای بیشتری بدست می آورد نه ۱۳۰ رای . در هر صورت، این قطعنامه در واقع توصیه هایی است جهت توقف موقت اجرای اعدام در کشورهایی که هنوز تصمیم به حذف اعدام نگرفته یا در مقررات خود نمی توانند به سرعت، اصلاحات لازم برای حذف اعدام را معمول دارند . برای مطالعه سابقه این قطعنامه لینک زیر داده هایی ارائه کرده است :

لینک

برای ملاحظه متن انگلیسی قطعنامه مصوب اخیر و نام کشورهای رای دهنده به آن به لینک زیر مراجعه شود:

لینک

۳- سایت سازمان ملل به نقل از کمیسر عالی حقوق بشر سازمان ملل، در اسفند ۱۴۰۳ / ۲۵ فوریه ۲۰۲۵ به برخی آمارهای جدید مربوط به اعدام اشاره کرد. کمیسر عالی اعلام داشته که مجازات اعدام در قرن بیست و یکم دیگر هیچ جایگاهی ندارد. وی در بخش دیگری از اظهارات خود متذکر شده که: «اگرچه جرایم مربوط به مواد مخدر با معیار «شدیدترین جرایم» (Most serious crimes) مقرر در موازین بین المللی حقوق بشر[میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی] برای پذیرش اعدام انطباق ندارند، اما بیش از ۴۰ درصد از مجموعه اعدام های صورت گرفته را تشکیل می دهند - بالاترین تعداد از سال ۲۰۱۶.

این نسبت همچنین در دو سال گذشته به شدت افزایش یافته است و تقریباً همه این اعدام‌ها در جمهوری اسلامی ایران رخ داده است. در تحولات مثبت‌تر و با وجود افزایش جهانی تعداد اعدام‌ها [در سال ۲۰۲۴ به نسبت دهه گذشته]، تعداد فزاینده‌ای از کشورها این مجازات را لغو می‌کنند و این حرکت امروزه توسط کشورهای جنوب جهان پیگیری میشود. امروز، ۱۱۳ کشور مجازات اعدام را به طور کامل لغو کرده‌اند. این شامل زیمبابوه - جایی که رئیس جمهور امرسون منانگاگوا قانونی را برای پایان دادن به اعدام‌ها در پایان سال ۲۰۲۴ تصویب کرد [که در آغاز ۲۰۲۵ ابلاغ شد] - به همراه ۲۶ کشور دیگر در آفریقا می‌شود. کلید لغو اعدام، اصلاحات قضایی و اختیار [قضات] در تبدیل اعدام‌ها به مجازات‌های سبک‌تر است.»

ملاحظه تفصیل اظهارات وی در لینک زیر قابل دسترس است:

لینک

- ۴- در منابع متنوع دیگر در سطح جهانی، آمارهایی در مورد اعدام نشر یافته که بعضاً به نقل از یک منبع خاص (عفو بین الملل) است یا از منابع خود بهره گرفته اند. به عنوان مثال داده های آماری زیر بر گرفته از منابع گوناگون است:
- بیش از ۱۴۴ کشور مجازات اعدام را لغو کرده‌اند.
 - در سال ۲۰۲۴، ۵۵ کشور مجازات اعدام را حفظ کرده‌اند.
 - در سال ۲۰۲۴، تعداد اعدام‌های جهانی به ۱۵۱۸ مورد رسید که بالاترین میزان در یک دهه اخیر بوده است.
 - در سال ۲۰۲۴، به جز چین که آمارهای آن مخفی است، ۵ کشور اول از حیث اجرای اعدام به ترتیب عبارتند از ایران، عربستان، عراق، کره شمالی و آمریکا.

لینک لینک لینک لینک

امور پژوهشی کمیسیون یادآوری می کند که در آمریکا ۲۳ ایالت و واشگتن دی سی به عنوان پایتخت دولت فدرال، اعدام را در مقررات یا عمل کنار گذاشته اما در ۲۷ ایالت آمریکا مجازات سلب حیات هنوز در مقررات کیفری موجود و مبنای عمل است اگرچه گفته شده که در دو ایالت Oregon / Wyoming در سالهای اخیر حکم اعدامی صادر نشده است. ضمناً برخی منابع آمریکایی اعلام داشته اند که از سال ۱۹۷۶ تا ۲۰۲۴ که عصر جدید اجرای اعدام در آمریکا نامیده شده، هزار و ششصد مورد اعدام اجرا شده است. تفکیک نام ایالات را در این لینک زیر می توان ملاحظه نمود:

[لینک](#)

❖ مصاحبه ها / نظرسنجی های جدید

در چند ماهه اخیر از ابتدای سال ۲۰۲۵ مصاحبه های متنوع و برخی نظرسنجی ها در موضوع اعدام در سطح جهانی نشر یافته است که در خور توجه است . در زیر به چند نمونه اشاره میشود:

۱- گفتگو با همسر یک اعدامی در آمریکا و چالشهای مختلف قانونی پیش روی آنها

یکی از رسانه های آمریکا گفتگویی با همسر یک فرد محکوم به اعدام را نشر داد که قابل تامل است . لورا آگوفسکی بیش از ده سال است برای بی گناهی همسرش شانون که در اوایل دهه ۹۰ در ایالات متحده به اعدام محکوم شده ، تقلا و پیگیری می کند. چندی قبل پس از تصمیم بایدن رییس جمهور وقت آمریکا برای تبدیل حکم اعدام چند نفر از جمله همسر وی به حبس ابد، برای این خانم و همسرش چالش های جدیدی شکل گرفت. آنها طی این سالها تلاش زیادی کرده بودند تا اشکالات فرایند دادرسی در مراحل قبلی را ثابت کنند و موجبات بهره مندی از امکان « تحقیق و بررسی پیشرفته» را فراهم آورند که نتیجه آن رسیدگی مجدد به پرونده بود. اما وقتی اقدام رییس جمهور اعمال گردد دیگر امکان بازنگری در تخلفات پرونده اعدام منتفی میشود. رسانه های آمریکا گفتند که داستان لورا - تلاش شخصی او و مبارزه او در کنار شانون - نقص های عمیق نظام مجازات اعدام را آشکار می کند. آنچه در ظاهر به عنوان یک اقدام شفقت آمیز از سوی رییس جمهور به نظر می رسد، در واقع موانع قانونی جدیدی ایجاد کرده است و اثبات ادعای فرد بر بی گناهی را حتی دشوارتر می کند. رسانه های آمریکا نوشتند که تجربه آنها نیاز فوری به لغو مجازات اعدام را تقویت می کند و به عنوان یادآوری قدرتمندی عمل می کند که عدالت باید همیشه انصاف و بازپروری را بر مجازات ترجیح دهد. مصاحبه با خانم یاد شده در لینک زیر منعکس شده است:

[لینک](#)

۲- استدلالهای موافقان و مخالفان در مورد اعدام به روایت دانشنامه بریتانیکا

دانشنامه بریتانیکا در بخش موضوعی مربوط به اعدام، دلائل موافقان و مخالفان اعدام را در قالب یک گفتگو و مباحثه دو طرف نشر داده که در خور توجه است. متن این مباحثه نظری در لینک زیر مربوط به سایت دانشنامه مزبور در دسترس است:

[لینک](#)

۳- مصاحبه سخنگوی شبکه مسیحیان علیه اعدام به مناسبت عید پاک در ماه آوریل

همزمان با عید پاک مسیحیان، سخنگوی شبکه مسیحیان علیه اعدام در مصاحبه ای از همه مسیحیان خواست که مقارن با این مناسبت مهم بر تلاشهای خود برای حذف اعدام در سراسر جهان بیفزایند. وی در این مصاحبه یادآوری کرد که حضرت عیسی (ع) نیز قربانی یک اعدام ناحق گردید که البته به اذن خداوند دوباره جان گرفت و رستاخیز مسیح واقع شد. مشروح استدلالهای فعال یاد شده حوزه اعدام در زیر قابل دسترس است:

[لینک](#)

۴- گفتگوی یکی از فعالان مدنی و پژوهشگران حوزه حق حیات در ایران با یکی از رسانه ها در مورد امکان تغییر پذیری این مجازات

آقای عمادالدین باقی اخیرا گفتگوی کوتاه با یکی از رسانه های تصویری خارج ایران در مورد امکان تغییر پذیری اعدام از منظر اندیشه اسلامی انجام داده است. لینک آن در صفحه تلگرام وی در دسترس است:

[لینک](#)

۵- نتایج معنادار و غیر قابل پیش بینی یک نظرسنجی جدید در ژاپن در مورد اعدام

یک نظرسنجی که هر پنج سال یک بار در ژاپن انجام می شود، حمایت قوی مردم ژاپن از مجازات اعدام را نشان داد. بیش از ۸۰ درصد از پاسخ دهندگان به این نظر سنجی معتقدند که اعدام، مجازاتی اجتناب ناپذیر است. این درصد بالا نشان دهنده یک روند ثابت در جامعه ژاپن در قبال عدالت کیفری است و اینکه جامعه ژاپن چندان به تحولات جهانی در این موضوع توجهی نشان نمی دهد.

در نظرسنجی اخیر که توسط دفتر کابینه ژاپن در مورد مجازات اعدام انجام شد، نتایج نشان داد که ۱۶.۵ درصد از پاسخ دهندگان معتقد بودند که اعدام باید لغو شود، در حالی که ۸۳.۱ درصد آن را "غیر قابل اجتناب" دانستند.

این نظرسنجی در پاییز سال ۲۰۲۴ انجام شد و ۳۰۰۰ نفر ۱۸ ساله و بالاتر مورد پرسشگری قرار گرفته بودند. مجریان نظر سنجی گفتند که اگرچه این نظرسنجی معمولاً هر پنج سال یکبار انجام می شود، اما این بار شاهد تغییر در روش جمع آوری اطلاعات بوده اند بدین صورت که مصاحبه های شخصی جای خود را به پرسشنامه های پستی دادند. اگرچه مقایسه مستقیم با نتایج قبلی دشوار است، اما روند کلی همچنان ثابت است. این نظرسنجی برای پنجمین بار متوالی نشان می دهد که بیش از ۸۰ درصد از پاسخ دهندگان در جامعه ژاپن، مجازات اعدام را «غیر قابل اجتناب» می دانند.

لینک

❖ خبرهایی از فعالیت های انجام شده یا در دست انجام در کمیسیون

بطور اجمال در دو بخش کمیسیون برابر روال سنوات گذشته، در ماههای اخیر نیز فعالیت هایی انجام پذیرفته که یا به ابعاد نظری موضوع مجازات سلب حیات مربوط میشود یا به مسائل عملی ذیربط:.

۱- در کلینیک امور مشاوره و پیگیری حقوقی کمیسیون، خدمات مشاوره ای و حقوقی رایگان به مراجعانی که یکی از بستگان آن ها پرونده های قضایی دربردارنده مجازات سلب حیات دارند، ارائه شده است. این خدمات و پیگیریهای ذیربط در واقع مواجهه عملی با مصادیق مجازات سلب حیات از انواع مختلف اعم از حدود، قصاص یا سایر موارد است.

۲- در امور پژوهشی کمیسیون نیز فعالیت های متنوع علمی در این زمینه انجام پذیرفته از جمله:

- ❑ ترجمه نظریه تفسیری کمیته حقوق بشر سازمان ملل در مورد حق حیات
- ❑ ترجمه گزارش گزارشگر ویژه ایران در مورد موارد مجازات سلب حیات برای افراد زیر ۱۸ سال (گزارشگر قبلی، جاوید رحمان)
- ❑ ترجمه گزارش جدید دبیر کل سازمان ملل در مورد اعدام ارائه شده در سال ۲۰۲۴
- ❑ ترجمه قطعنامه مصوب مجمع عمومی ملل متحد در مورد مطالبه اتخاذ ترتیبات اجرایی تعلیق اعدام در کشورها
- ❑ ترجمه برخی گزارشات و مقالات کوتاه مربوط به تحولات مجازات اعدام در سطح جهانی و نشر آنها در کانال تلگرام خبرنامه تخصصی کمیسیون (@ihrciran)
- ❑ تلاش برای هماهنگی با اساتید و کارشناسان مختلف در تهران و برخی استانها جهت برگزاری سلسله نشست های تخصصی ذیربط در سال ۱۴۰۴
- ❑ گردآوری اطلاعات مختلف ملی و بین المللی و پردازش آنها جهت بهره برداری در روند تهیه و تدوین خبرنامه تخصصی حاضر و ارائه سایر خدمات پژوهشی به محققان
- ❑ زمینه سازی انجام برخی مصاحبه ها با صاحب نظران حوزه و دانشگاه در موضوع اعدام در جهت گردآوری راهکارهای بهبود وضعیت از نگاه کارشناسان ملی
- ❑ تدوین فهرست موارد مجازات سلب حیات در نظام حقوقی ایران با تفکیک موضوع جرم و مستند قانونی ذیربط
- ❑ تهیه فهرست آخرین وضعیت کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی از حیث نوع مواجهه با مجازات سلب حیات
- ❑ گردآوری مجموعه مقالات و کتب فارسی و انگلیسی منتشره در زمینه اعدام با هدف ایجاد بانک اطلاعات قابل بهره برداری در این زمینه
- ❑ تولید محتوای تحلیلی جدید و اطلاع رسانی مستمر آنها در کانال تلگرام خبرنامه تخصصی کمیسیون.